

— Naar den ærede Rigsdagsmand endvidere har bemærket, at paa andre Steder beklummer man sig ikke om, hvorledes vi ordne dette Forhold, saa vil det høitærede Thing forstaae, at jeg, skjøndt jeg kunde modbevise hvad den ærede Rigsdagsmand har anført, dog vil ansee det for lidet passende i saa Henseende at bringe ind under denne Sags Behandling, hvad der ikke er fornødent for at danne sig en klar Forestilling om det, hvorpaa det her kommer an.

— Som et særdeles væsentligt Punkt i Foredraget af den ærede Rigsdagsmand for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Müllén) er kommen til at fremtræde Forordningen af 10de December 1828. Jeg maa vedblivende være af samme Mening, som jeg har gjort gjældende i det andet Thing, at det er en fuldstændig Misforstaaelse, naar man antager, at Forordningen af 10de December 1828 har Noget at gjøre med Pasvæsenet. De Bestemmelser, hvori den ærede Rigsdagsmand vilde søge Bevist, nemlig de, der gaae ud paa at forebygge de Misligheder, der kunne flyde af, at man lod Haandværksvende flakke omkring uden videre, ere en Deel af den Lovgivning, der behandles Løsgænger. Det ligger klart i hele Forordningens Væsen, og det ligger tillige i dens Overskrift; thi naar den taler om Foranstaltninger til at forebygge rejsende Haandværksvendes Omflakken her i Landet, naar den i sine enkelte Bestemmelser holder sig til at værne mod de Tryk, som kunde komme til at hvile paa Kjøbstædernes og Landets Beboere derved, at rejsende Haandværksvende skulde have Lov til uhindret at drive omkring — saa fremgaaer deraf, at den ikke har Noget med Pasvæsenet, men kun med Løsgænger og hvad dermed staaer i Forbindelse at gjøre. Hvorledes vil ligefrem Forholdet stille sig med Hensyn til Haandværksvende ved Pastvangens Ophevelse? Jeg skal tillade mig at fremstille det i saa Ord. Naar den fremmede Haandværksvend, der kommer herind i Landet, hører til en af de Nationer, med Hensyn til hvilke Forholdet er stiftet, saa passerer han ind i Landet som passfri Person, og Ingen har at gjøre ham Spørgsmaal om Pas; men der er den Omstændighed tilstede — og her kommer jeg til at udtale det Samme, som den ærede Rigsdags-

mand for Høstet Amts 2den Valgkreds (Tschering) — at hvis han her vil stille sig frem som Haandværksvend med Hensyn til sin Vædrift, hvis han vil have Lov til at rejse omkring i Landet og søge Arbejde, saa indtræder de sædvanlige Politiforanstaltninger for hans Vedkommende; men der kommer ikke til at gjælde andre Regler med Hensyn til ham, end der gjælder for Landets egne Børn, og det er netop Noget af det, jeg har tilfattet ved Loven, at fremmede Haandværksvende fra de her omhandlede Lande ikke skulde være underkastede andre Regler, end Landets egne Børn ere underkastede. Sjøvrigt viser Forordningen af 1828 tydeligt, at dens Bestemmelser ikke ere rettede mod de fremmede Haandværksvende, ved hvilke den ærede Rigsdagsmand fortrinsvis dvælede; thi dens § 1 taler ikke blot om de Svende, der komme fra Udlandet, men ogsaa om dem, der komme fra Hertugdømmerne; og det Samme gjælder med Hensyn til § 14, der ikke blot taler om fremmede Haandværksvende, men væsentligst om de Haandværksvende, der begive sig fra et Sted i Landet til et andet. Dette vil hyderligere bekræfte, hvad jeg før har sagt, at der i denne Forordning ikke er Tale om Pasvæsen, men kun om Politiforanstaltninger for at forhindre de Misbrug, der vilde kunne finde Sted, hvis man gav denne Omflakken fri. — Man har talt om, at man vel kunde faae Forholdet ordnet ogsaa med Hensyn til de tydske Stater; det tvivler jeg ikke om — og jeg kan ikke dele det Ansæ, at det skulde komme dertil, at det ikke kunde stee; men der er særlige Forhold mellem de tydske Stater indbyrdes, der gjøre, at det ikke kan stee saaledes uden videre. Det er netop de forskjellige Spørgsmaal, der opstaae med Hensyn til Hjemstet og Forsørgelsesret, der have fremkaldt de Vanskeligheder, hvorunder Regjeringen i den Henseende har lidt; thi det falder vanskeligt, naar en saadan Haandværksvend, der hører hjemme et eller andet Sted i Tydsland, er kommen her ind i Landet, og det findes fornødent at sende ham hjem igjen, da at skaffe de fornødne Data tilveiebragte, ligesom at faae de behøvrige Erklæringer fra vedkommende Sted om, at de ville modtage ham; Grunden til alle disse Vanskeligheder er den, at man i de tydske